

SAPANCA-KIRKPINAR'DA SAYFIYECİLİK VE MEKANSAL ETKİLERİ

The Recreation Activities in Sapanca-Kırkpınar and Their Effects on Space

Arş. Gör. Muhammet KAÇMAZ
mkacmaz@sakarya.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Cercis İKİEL
cikiel@sakarya.edu.tr

Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü
54100, Serdivan, SAKARYA

ÖZ:

İnceleme alanımızı oluşturan Kırkpınar; Marmara Bölgesi'nin doğusunda, Sapanca Gölü'nün güney kıyısında yer almaktadır. Belde kuzeyden Sapanca Gölü, doğudan Mahmudiye deresi, güneyden Samanlı Dağları ve batıdan Kurtköy deresi ile sınırlanmıştır (Şekil 1).

Bu çalışmada; inceleme alanında sayfiyecilik ve sayfiyeciliğin mekânsal etkileri ele alınarak incelenmiştir. Bu çalışma sırasında öncelikle literatür taraması yapılmış ve çeşitli kurumlardan ilgili veriler elde edilmiştir. Daha sonraki safhada ise arazi gözlemleri, mülakat ve anket çalışmaları yapılmıştır.

Bölgede artan rekreasyonel alan talebine bağlı olarak; elverişli doğal özellikleri, metropolitan alanlara yakınlığı, ulaşım imkânlarının gelişmiş ve çeşitli olması vb. gibi faktörlerin etkisi ile Kırkpınar, ikinci evlerin yoğunlaştığı bir sayfiye yerleşmesine dönüşmüştür. Bu durum mekâna da yansımış olup arazi kullanımında açıkça görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kırkpınar, sayfiyecilik, mekânsal değişim

Abstract:

Kırkpınar which is our research area is taking part in east of the Marmara Region and the southern coast of Sapanca Lake. Kırkpınar bordered by lake of Sapanca from north, stream of Mahmudiye from east, the mountain of Samanlı from south and the stream of Kurtköy from west.

In this paper, we examined the recreational features of research area, the factors that effected recreational activities and their effects on the space. In this study, firstly we investigated the literature and took the datums from the instituons. Later, we made land observations, interviews and questionnaire.

Belong to increasing the demand of recreational area in the region with the effects of the suitable natural features, closeness to the metropolitan areas, easement of access, etc.; Kırkpınar became a recreation area which the second homes are density in. This situation is being reflected to the space and it is seen clearly on land use.

Key Words: *Kırkpınar, recreation, spatial change*

Giriş

Kırkpınar arazisinin büyük bir kısmı Kurtköy ve Mahmudiye derelerinin taşıdığı alüvyonların oluşturduğu düzlükte yer almaktadır. Beldenin kuzeyinde yer alan Sapanca Gölü ülkemizin en önemli tatlı su kaynaklarından biridir. Göl, Sakarya Nehri ve İzmit Körfezi arasında tektonik bir çukurda yer almaktadır. Beldenin güneyinde yer alan Samanlı Dağları ise Armutlu Yarımadasının uç kısmını oluşturan Bozburun'dan doğuda Sakarya Nehri tarafından oluşturulmuş Geyve Boğazına kadar devamlılık arz eder (BİLGİN, 1967). Samanlı Dağlarının yükseltisinin en fazla olduğu kesim beldenin de güneyini teşkil eden doğu kesimidir. Samanlı Dağlarının en yüksek tepesi olan Kartepe'nin (Keltepe) yükseltisi 1600 metrenin üzerindedir.

Kırkpınar 19. yüzyılın sonlarında Kafkaslardan Anadolu'ya gelen göçmenler tarafından kurulmuş bir kır yerleşmesidir. 1870 yılına kadar hiçbir yerleşmenin olmadığı belde, Osmanlı Devleti'nin Balkanlar ve Kafkasya'da toprak kaybetmesi sonucu orada yaşayan toplulukların Anadolu'ya göç etmeleri neticesinde yerleşime açılmıştır. Göçmenler tarafından Kırkpınar'ın seçilmesinin en önemli sebeplerinden biri beldenin eski yerleşim yerlerine çok benzemesidir. Zamanla nüfusu artan köye zamanın Adapazarı Kaymakamı, çok sulak bir arazide kurulması sebebiyle pınar, köyde doğan ilk kız çocuğunun adı olan Şadiye ve Türkler tarafından uğurlu sayılan kırk kelimelerinin birleştirilmesi ile Kırkpınar Şadiye ismini vermiştir. Cumhuriyet döneminde Şadiye ismi kaldırılmıştır. Ayrıca Kırkpınar'ın ismi ile ilgili olarak halk arasında yaygın olan başka bir görüş de zamanında Kırkpınar'ın bulunduğu alanda kırk tane pınarın bulunmasıdır. Bunun dışında Kafkasya'dan kırk hane gelindiğine dair rivayetler de vardır. Osmanlı Devleti zamanında belirgin bir gelişme gösteremeyen belde Cumhuriyet döneminde özellikle de son 50 senede çok hızlı bir gelişme göstermiştir. 1971 yılında köyde belediye teşkilatı kurularak; belde Hasanpaşa, Soğuksu ve Tepebaşı olmak üzere üç mahalleye bölünmüştür. Cumhuriyet döneminde nüfus olarak da hızlı bir gelişme gösteren belde de 1940 yılında 411 olan nüfus 2000 yılında 6139'a yükselmiştir. Beldenin nüfusu özellikle 1999 yılında yaşanan depremden sonra muazzam bir artış göstermiştir. 1950'li yıllara kadar tarım ve hayvancılığın hâkim olduğu belde ekonomisinde, 1950'li yıllardan itibaren sanayi ve 1980'li yıllardan itibaren ise turizm etkili olmuştur.

Metodoloji:

Bu çalışma gerçekleştirilirken öncelikle araştırma alanı ve konusu ile ilgili literatür taranmış, topografya haritası elde edilerek saha hakkında ön çalışma yapılmıştır. Bu ön çalışmalar sonrasında ise çeşitli kurumlardan Kırkpınar ile ilgili bilgiler elde edilmiştir. Sakarya Valiliği'nden Sapanca ile ilgili haritalar, Devlet İstatistik Enstitüsünden beldenin Cumhuriyet dönemi nüfusu ile ilgili veriler, Kırkpınar Belediyesi'nden beldenin günümüzdeki mahalle ve konut bilgileri ile imar planı, Harita Genel Komutanlığı'ndan hava fotoğrafları elde edilerek araştırma sahası hakkında daha detaylı bilgiler bulunmuştur. Daha sonra inceleme alanında yaptığımız gözlem, anket ve mülakat çalışmaları ile sonuca ulaşılmıştır.

Kırkpınar'ın Gelişmesine Etki Eden Faktörler

Bir mekân bilimi olan coğrafya; mekânın özelliklerini oluşturan canlı, cansız her türlü elemanın o ortama katkısını bilmek zorundadır (ERER, 1973: 10). Özellikle ülkemizde fiziki ortamın ve tarihi geçmişin coğrafi şahsiyet üzerindeki etkisi çok fazladır (ERİNÇ, 1973: 1). Bu görüşlerden hareketle Kırkpınar'ı incelediğimizde, kuruluş tarihi çok eski zamanlara gitmemesine karşın sahip olduğu fiziki ve beşeri özelliklere bağlı olarak günümüzde geldiği nokta bir belde teşkilatı olmasına rağmen ülkemizdeki birçok ilçeden daha ileridedir.

Bir yerin esas hususiyetini veren unsur ise yeryüzü şekilleridir. Bu nedenle yöreyi tanımak için öncelikle o sahanın bir tasvirini yapmak gerekir (İZBIRAK, 1955: 32,42). Kırkpınar'ın içinde yer aldığı sahanın en ilgi çekici özelliği onun morfolojik yönden çok çeşitli oluşudur. Göl, ova ve dağlık alanların çok kısa mesafelerle birbirini takip ettiği araştırma alanımız, iklim bakımından oldukça elverişli koşullara sahip olmakla birlikte bu koşulların getirmiş olduğu bir sonuç olarak zengin bir bitki örtüsüne sahiptir. Beldenin bulunduğu yöre doğal güzellikler yönünden tabii bir park görünümündedir. Bir tarafta Sapanca Gölü'nün diğer tarafta Samanlı Dağları'nın sunmuş olduğu eşsiz güzelliklere ek olarak gerek su sporları gerekse dağ sporları açısından uygun koşullara sahip olması yörenin cazibesini daha da arttırmaktadır. Ayrıca belde iklim olarak her mevsim insan yaşamı açısından uygun değerlere sahiptir. Bu nedenle sadece yaz mevsiminde değil yılın herhangi bir zamanında da rekreasyonel faaliyetlere olanak tanımaktadır.

Kırkpınar'ın en büyük avantajlarından birisi, belki de en önemlisi, eskiden de olduğu gibi, ulaşım bakımından çok elverişli bir konumda yer almasıdır (Tablo 1). Belde ülkemizin en önemli yol güzergâhlarının üzerinde bulunmaktadır. İstanbul'u Ankara bağlayan TEM otoyolu, eski İstanbul yolu olarak da bilinen İzmit yolu ve demiryolu belde içerisinden geçmektedir. Ayrıca otoyolun Sapanca çıkış gişeleri beldenin hemen girişinde yer almaktadır. Bunlardan özellikle otoyolun Kırkpınar'ın gelişimindeki rolü çok büyüktür, İzmit yolu otoyol kadar olmasa da yörenin gelişmesinde önemlidir. Hız ve konfor yönünden karayoluna göre geride kalmış olan demiryolunun ise yörenin gelişmesindeki etkisi yok denecek kadar azdır. Ancak hızlı ve konforlu tren seferleri yapılır ise yöreye trenle gelen ziyaretçi sayısında da muhtemelen büyük bir artış yaşanacaktır.

Beldenin, ülkemizin kentleşme ve sanayileşme yönünden en gelişmiş bölümü olan Çatalca-Kocaeli Bölümü'nde yer alması da gelişimine çok büyük katkı sağlamıştır. Nüfusun yoğun olduğu bu bölgede gelir seviyesi yüksek, tatili bir ihtiyaç olarak gören ve zamanın belirli bir kısmını bu faaliyetler için ayıran insan sayısı oldukça fazladır. Özellikle ülkemizin en kalabalık ve gelişmiş metropolitan alanı olan İstanbul'un beldeye yakın olması beldenin en büyük avantajlarından biridir. Ayrıca bağlı bulunduğu il merkezi Sakarya dışında Kocaeli, Ankara ve yakın çevre illerin de çekim alanına giren Kırkpınar, bu potansiyeli çevresinde bulunan diğer yerleşmelere göre çok daha iyi kullanmıştır.

Kırkpınar'da Sayfiyecilik

Merkezi yer teorisinin babası Christaller'e göre turizm, merkezi yerlerden kaçmaktır. Turizmin gerçekleştirilebilmesi için öncelikle yeterli uzunlukta ayrılabilir boş zamana ve masrafları karşılayabilecek bir gelire ihtiyaç vardır. Sanayileşme ve şehirleşmenin hızlı gelişmesi ile birlikte insanların işten arta kalan zamanlarının olması, gelirlerinin artması, eğitim düzeylerinin yükselmesi, ulaşım araçlarının ve yolların gelişmesi (ÖZGÜÇ, 1998) gibi faktörlerin etkisi ile insanlar dinlenmek ve eğlenmek amacıyla çeşitli faaliyetlere katılmaya başlamışlardır. Bu faaliyetlerden biri de eğlenmek ve dilenmek amacı ile özellikle doğal güzelliklere sahip bir yere gitme faaliyeti olarak adlandırılan sayfiyeciliktir. Meethan'a (2001: 17) göre de sayfiye yerleşmelerin gelişimi modern yaşamın bir sonucu olmakla birlikte şehirleşme ve sanayileşme ile yakından alakalıdır. Senenin büyük bir kısmını çalışarak geçiren, şehrin gürültüsü ve kirinden bunalan, monoton bir hayat yaşamaktan sıkılan insanlar için sayfiye yerleri ve rekreasyonel faaliyetler oldukça önemlidir. Gidilen yerin yakınlığı bu faaliyetlerinin sıklığı ile doğru orantılıdır. Beğenilen ve sıklıkla gidilen sayfiye yerlerinde sahip olunan ikinci evlerin çoğalması ile birlikte önceleri kırsal görünüm taşıyan bu yerler zamanla büyük değişime uğrayarak bazı şehirselsel fonksiyonları kendisine çekmektedir (ÖZGÜÇ, 1977:148).

Samanlı Dağlarının eteğinde, Sapanca Gölü kıyısında kurulmuş olan Kırkpınar başta İstanbul olmak üzere yakın çevredeki illerin rekreasyonel ihtiyacını karşılayan önemli sayfiye

alanlarından biridir. Sahip olduğu doğal güzellikler ve ulaşım kolaylığı dışında sakin ve huzurlu bir ortama sahip olması nedeniyle ikinci ev seçiminde önemli bir yere sahiptir. Belde sakinlerinin ve yöneticilerinin de önemli bir gelir kaynağı teşkil eden ve beldenin gelişimine hizmet eden bu tür faaliyetleri desteklemesi ve yeni koşullara kolay uyum sağlamaları da Kırkpınar'ın bir sayfiye yeri olarak gelişmesinde oldukça önemlidir.

Kırkpınar'da sayfiyecilik ile ilgili faaliyetlerin şekli ve boyutlarını ortaya koymak için yapmış olduğumuz anket çalışmasına bağlı olarak şu sonuçlar elde edilmiştir;

Ankete katılanların %59'u erkek, %41 kadındır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu 21-50 yaş arasında olup; meslek olarak hizmet sektöründe çalışanlar, işyeri sahipleri ve memurların çoğunlukta olduğu tespit edilmiştir. İkinci evi olanların büyük bir çoğunluğunun asıl ikamet yeri İstanbul olurken, Kocaeli ve Sakarya'dan daha çok günöbirlik ziyaretlerin yapıldığı tespit edilmiştir. Kırkpınar daha çok hafta sonları tercih edilmekle birlikte belde de ikinci evi olanlar yaz tatillerinin büyük bir kısmını beldede geçirmektedir. Sahip olunan ikinci evler genellikle iki katlı ve bahçesi olan villa tipi evlerdir. Bu evler hafta sonları veya yaz tatillerinde kullanıldığından diğer zamanlarda güvenliğinin sağlanması zordur. Bu nedenle bu evlerin çoğu bir site içerisinde yer almaktadır. Ayrıca benzer gelir ve kültür seviyesine sahip insanların bir arada bulunduğu bu siteler de sportif ve sosyal etkinlikler oldukça fazladır. Siteler bu nedenlerden dolayı daha çok tercih edildiğinden Kırkpınar'da çok sayıda site bulunmaktadır. Beldeye gelenlerin büyük bir çoğunluğu kendi özel otoları ile gelmekte ve otoyolu tercih etmektedir. Beldenin temiz ve düzenli olması tercih edilmesine etkileyen en önemli faktör olurken, sakin bir ortam sunması ve ulaşımın kolay olması da tercih edilmesinde etkili olan önemli faktörlerdir.

Kırkpınar'da Mekansal Değişim

“Tarihsel süreç içerisinde insanın varolduğı mekânı kültürel kapasitesine göre ve sınırsız ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla değiştirmiş olduğu görülür” (İKİEL, 2003). İnsanın mekâna ilk yerleşmesi ile birlikte başlayan mekânsal değişimde ilk olarak evler, yollar ve tarımsal faaliyetler için tarlaların açılması göze çarpar. Ülkemizde özellikle kır yerleşmelerin birçoğunda bu süreci görmek mümkündür. Kır yerleşmelerinin ilk kuruluşlarında yaşanan yukarıdaki süreçten sonra kır yerleşmelerinin mekansal değişiminde bir çok faktör etkili olmaktadır. Sosyo-ekonomik yapıdaki değişimler kendisini mekan üzerinde belirgin bir şekilde göstermektedir. Ayrıca toplumda yaşanan büyük değişiklikler de kır yerleşmelerinde büyük değişimlere yol açmaktadır (YATES, 1982). Tarım, turizm, sanayileşme, şehirleşme kırsal görünümü değiştiren faktörlerin başında gelmektedir. Kırkpınar'ın mekansal değişiminde etkili olan faktörler ise sırasıyla tarım (1870-1950), sanayi (1950-1980) ve turizmdir (1980-2005).

Araştırma alanımız olan Kırkpınar'da ilk yerleşme 19. yüzyılın sonlarında başlamıştır. Osmanlı-Rus savaşları sırasında Kafkasya'dan ayrılanlardan birkaç ailenin beldeye gelmesi ile yerleşime açılan Kırkpınar, Osmanlı Devleti zamanında köy (karye) statüsüne kavuşmuş olmakla birlikte asıl gelişimini ve değişimi Cumhuriyet döneminde yaşamıştır.

1870 yılında kadar hiçbir yerleşmenin olmadığı belde de ilk yerleşme nüvesi Hasan Paşa Mahallesi, beldenin günümüzdeki merkezinin biraz doğusunda gerçekleşmiştir. Bu dönemde mekansal görünümü Sapanca gölü, Samanlı Dağları, Kurtköy ve Mahmudiye Derelerinin oluşturduğu doğal unsurlarla birlikte evler, yollar ve tarlalardan oluşan beşeri unsurlar oluşturmaktadır. Bu dönemlerde belde arazisinin tümü kullanılmamakla birlikte kullanılan alanların büyük bir çoğunluğu tarım arazisi, bir kısmı ise yerleşim alanıdır. Bu nedenle 1950'li yıllara kadar beldenin en önemli gelir kaynağı tarımsal faaliyetlerdir. Özellikle meyvecilik belde ve çevresinde çok yaygındır. Ayrıca göl kıyısından geçen demiryolu, Samanlı dağlarının eteklerinden geçen eski İstanbul yolu ve beldenin içerisindeki

eski Bağdat yolu olduğu söylenen Bağdat Caddesi de mekansal görünümü oluşturan beşeri unsurlar arasında yer almaktadırlar. Bu dönemde özellikle beldenin doğusunun daha fazla kullanıldığı dikkati çekmektedir. Bu durumun en önemli sebebi ise bağlı bulunduğu ilçe merkezi olan Sapanca'nın beldenin doğusunda yer almasıdır.

1950'li yıllardan itibaren ülkemizde sanayileşme, şehirleşme ve ulaşım faaliyetlerinde büyük atılımlar gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Özellikle Marmara Bölgesi'nde yoğunlaşan bu faaliyetler; doğudan batıya, kırdan kente büyük göç hareketlerini tetiklemiştir. Bu göçlerden Marmara Bölge'sinin kırsal kesimleri de dâhil olmak üzere birçok yeri etkilenmiştir. Bu etki, sanayinin geliştiği şehirlere yakın olması ve önemli yol güzergahları üzerinde yer almasından dolayı beldede oldukça fazla hissedilmiştir. Göç hareketleri neticesinde nüfusun artmasına bağlı olarak Kırkpınar'ın mekânsal görünümünde önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Bu dönemde Kırkpınar arazisinin büyük bir bölümü tarım ve yerleşime açılmıştır. Yerleşme çekirdeğinin geliştiği Hasan Paşa Mahallesi dışında Soğuksu ve Tepebaşı Mahalleleri de ortaya çıkmıştır. Bu mahallelerin teşekkülü ile birlikte Kırkpınar'da 1971 yılında belde teşkilatı kurulmuştur. Bu dönemde Soğuksu Mahallesi'nde, Bağdat Caddesi kenarında yerleşmeler göze çarparken; Tepebaşı Mahallesi'nde ise evler eski İzmit yolu kenarından başlayarak tepelere doğru yayılım göstermektedir. Ancak bu dönemde hala Hasan Paşa Mahallesi'nde evler daha yoğun ve toplu bir yerleşim düzeni göstermektedir buna karşın Tepebaşı ve Soğuksu Mahallerinde dağınık ve seyrek bir yerleşim söz konusudur. Zaten buradaki yerleşmeler daha çok yol ağına bağlı olarak gelişmiştir. Bağdat Caddesinde doğudan batıya doğru yerleşmeler azalırken, Tepebaşı Mahallesi'nde ise İzmit yolu kenarında daha yoğun olan yerleşmeler tepelere doğru seyrekleşmektedir.

Kırkpınar'ın günümüzdeki durumunu alması 1980'li yılların başından itibaren gerçekleşmiştir. Özellikle 1989 yılında İstanbul-Ankara otoyolunun beldenin içinde geçmesi ile birlikte Kırkpınar çok büyük bir mekânsal değişime uğramıştır. Bu mekânsal değişimi hava fotoğrafları oldukça net bir şekilde ortaya koymaktadır. 1999 yılına ait hava fotoğrafına baktığımızda (Şekil 2) beldenin içinden geçen otoyolun beldenin mekânsal görünümünde önemli bir unsur haline geldiği görülmektedir (Şekil 3). Beldenin doğusundan beldeye giriş yapan bu yol kuzeye Sapanca Gölü'ne doğru yönelmekte ve bir müddet göl kıyısından gittikten sonra Kurtköy'e geçmektedir. Otoyolun dışında Kırkpınar'ın mekânsal görünümünde dikkati çeken diğer önemli unsur ise konutlardır. Daha önceki yıllarda Kırkpınar'daki konut sayısı oldukça az iken 1980'li yıllardan sonra beldenin bir sayfiye yeri haline gelmesiyle birlikte konut sayısında da muazzam bir artış yaşanmıştır (Tablo 2). Ancak Kırkpınar'da ki konut artışını yalnızca sayfiyeciliği bağlamak pek doğru olmaz, 17 Ağustos 1999 depreminden sonra da iki katlı villa tipi meskenlerin yer aldığı beldeye olan talep oldukça artmıştır. 2003 yılında yayınlanan Sapanca Gölü Havzası Çevre Düzeni Planına göre beldede yerleşime izin verilen alanların neredeyse tamamı konut alanı haline gelmiştir. Son yıllarda artış gösteren bu konutlar daha çok iki katlı villa tipi konutlar olup çoğunlukla siteler içerisinde yer almaktadır. Bu tarz yerleşmenin en fazla geliştiği mahalle ise beldenin kuzeybatısında yer alan Soğuksu Mahallesi'dir. Daha önceki dönemlerde nüfusun ve yerleşmenin en seyrek olduğu mahalle olan Soğuksu Mahallesi'nde, bu dönemde diğer iki mahallenin toplamından daha fazla nüfus ve konut bulunmaktadır (Tablo 3). Özellikle İzmit yolu ve Bağdat Caddesi arasında kalan alan ve Bağdat Caddesi'nin kuzey kenarı daha fazla yerleşime sahne olmuştur.

Kırkpınar'da belirgin bir şekilde görülen mekânsal değişim beldenin fonksiyonlarını da büyük ölçüde değiştirmiştir. Önceki yıllarda tarımsal faaliyetlerin baskın olduğu tipik bir kır yerleşmesi olan belde günümüzde sosyal, ekonomik ve kültürel başta olmak üzere çok çeşitli fonksiyonlara sahip olmuştur (Şekil 4). Bunların içerisinde özellikle beldenin ekonomik fonksiyonları oldukça gelişmiştir. Beldede bulunan beş büyük sanayi tesisinin yanı sıra temel ihtiyaçları ve sayfiyecilerin ihtiyaçlarını karşılayan çok sayıda işyeri ve atölye

bulunmaktadır. Bu işyerleri ve atölyelerin de fonksiyonlarına bağlı olarak çeşitli alanlarda yoğunlaştıkları görülmektedir. Genellikle yöre halkının günlük ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olan işyerleri merkezi kısım ve Bağdat Caddesi üzerinde yer alırken, İzmit yolu üzerinde ev ve bahçe dekorasyonuna yönelik mobilya ve demir atölyeleri, fidan ve çiçek seraları, petrol istasyonları, restoranlar gibi hem yöre halkının hem de yoldan geçen insanların ihtiyaçlarını karşılayan işyerleri bulunmaktadır. Göl kıyısında ise günübirlik turistik ihtiyaçları karşılamaya yönelik restoran, çay bahçesi ve piknik alanları yer almaktadır.

SONUÇ:

Kırkpınar, Sapanca Gölü'nün güney kıyısında yer alan gözde bir sayfiye beldesidir. 19. yüzyılın sonlarında küçük bir kır yerleşmesi olarak kurulan Kırkpınar, Cumhuriyet döneminde hızlı bir mekânsal ve fonksiyonel değişime uğramıştır. Bu değişimde önceleri tarım sonrasında sanayi etkili olmuştur. Ancak güncel dönemde (1980 sonrası) ulaşım imkanlarının gelişmesi, bulunduğu bölgedeki sosyo-ekonomik gelişmeler sonucunda artan rekreasyonel faaliyet ve alan talebine bağlı olarak bir sayfiye yerleşmesine dönüşmüştür.

Sayfiyeciliğin sonucunda ise Kırkpınar'ın tarım alanları ve bir kısım orman alanı meskenler ile kaplanmıştır. Özellikle ikinci evler (yazlıklar) yaygındır. Ayrıca 17 Ağustos 1999 Adapazarı depremi sonrasında az katlı binalara (dubleks evler) artan talep de etkili olmuştur. Böylece bir kır yerleşmesinden sayfiye yerleşmesine doğru mekânsal değişim gerçekleşmiştir ki bu durum arazi kullanımında açık olarak görülmektedir.

KAYNAKÇA:

- BİLGİN, T., 1967, **Samanlı Dağlarının Coğrafi Etüdü**, İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, No:50, İstanbul.
- ERER, S., 1992, "Coğrafi Yöntemlerde Yeni Eğilimler ve Coğrafyanın Sınırları", **İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi**, Sayı 20-21.
- ERİNÇ, S., 1973, "Türkiye: İnsan ve Ortam", **İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi**, Sayı 18-19.
- İKİEL, C., 2003, "Mekânın Yeniden İnşası", **Editör Dergisi**, Sayı 9-10, s.23-24.
- İZBIRAK, R., 1955, "Yöre Mefhumu ve Yöre Bilgisi", **Harita Dergisi**, Sayı:21.
- MEETHAN, K., 2001, **Tourism in Global Society (Place, Culture, Consumption)**, Palgrave, Hampshire.
- ÖZGÜÇ, N., 1977, "Sayfiye Yerleşmeleri ve Başlıca Özellikleri", **İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi**, Sayı:22, İstanbul.
- ÖZGÜÇ, N., 1998, **Turizm Coğrafyası; Özellikler Bölgeler**, Çantay Kitabevi, İstanbul.
- T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, 2003, **Sapanca Gölü Havzası 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Uygulama Hükümleri**, Ankara.
- YATES, E., 1982, "The Evolution of the English Village", **The Geographical Journal**, Vol:148, pp. 182-206.

Tablo 1: Kırkpınar'ın bazı yakın şehir merkezlerine uzaklığı.

İL	Uzaklık (km)
Kocaeli	25
Bilecik	125
Bolu	135
İstanbul	150
Bursa	180
Ankara	300

Kaynak: Karayolları Genel Müdürlüğü'nden (değiştirilerek)

Tablo 2: Kırkpınar'da konut, işyeri ve diğer binaların mahallere göre dağılışı

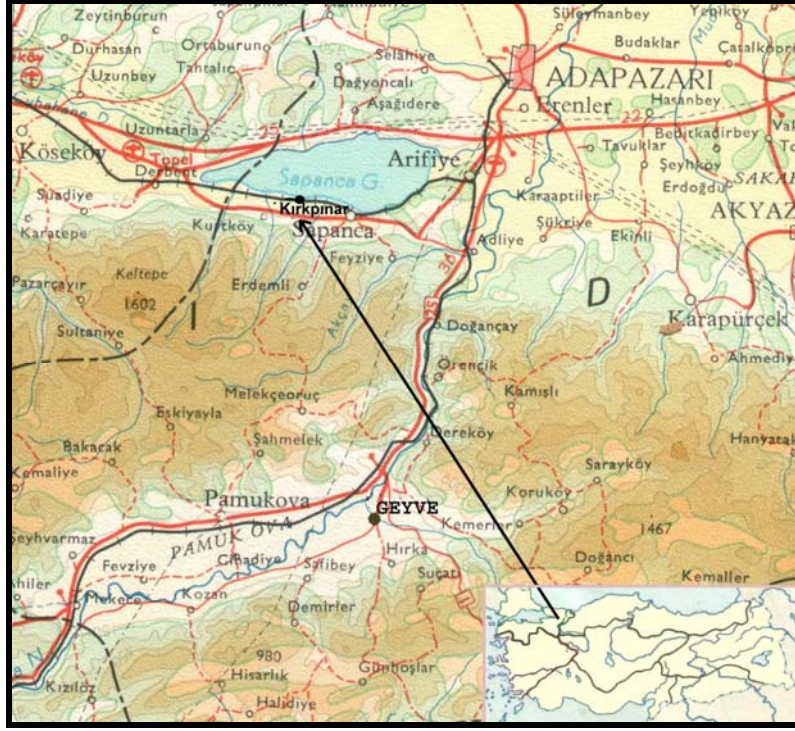
Mahalle	Hane Sayısı	İşyeri	B. Sanayi T.	Atölye	Cami	Okul	Toplam
Hasanpaşa	1343	67	3	3	1	2	1419
Tepebaşı	605	20	-	9	1	1	636
Soğuksu	3349	18	2	4	1	-	3374
Toplam	5297	105	5	16	3	3	5429

Kaynak: Kırkpınar Belediyesi

Tablo 3: Kırkpınar'da mahallelere göre meskenlerin kat sayısı

MAHALLE	KAT SAYISI				Toplam
	1	2	3	4	
Hasanpaşa	182	515	31	6	734
Tepebaşı	68	205	37	5	315
Soğuksu	36	1580	20	9	1645
Toplam	286	2300	88	20	2694

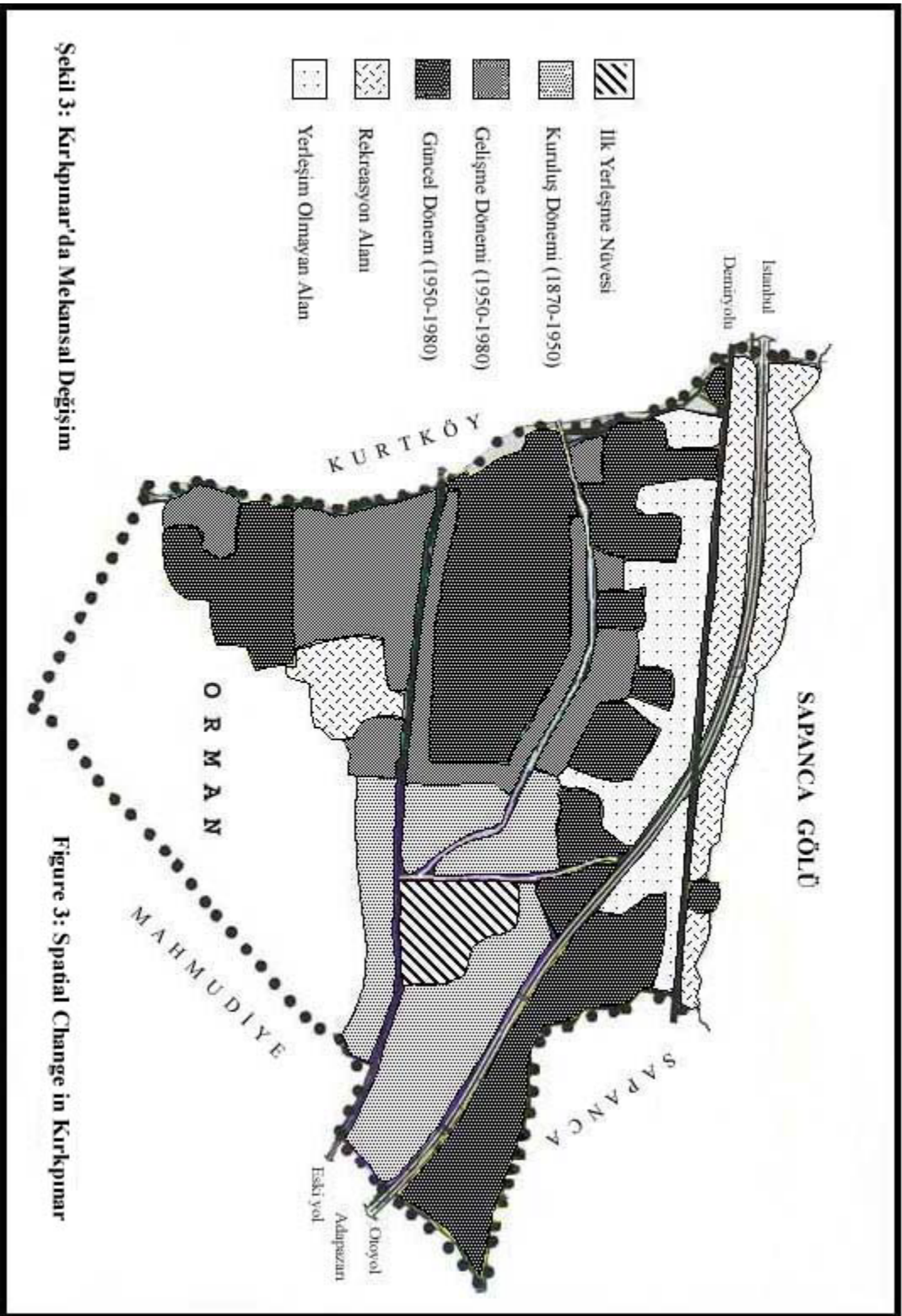
Kaynak: Kırkpınar Belediyesi

Şekil 1: Kırkpınar'ın Lokasyon Haritası
Figure 1: The Location Map of Kırkpınar

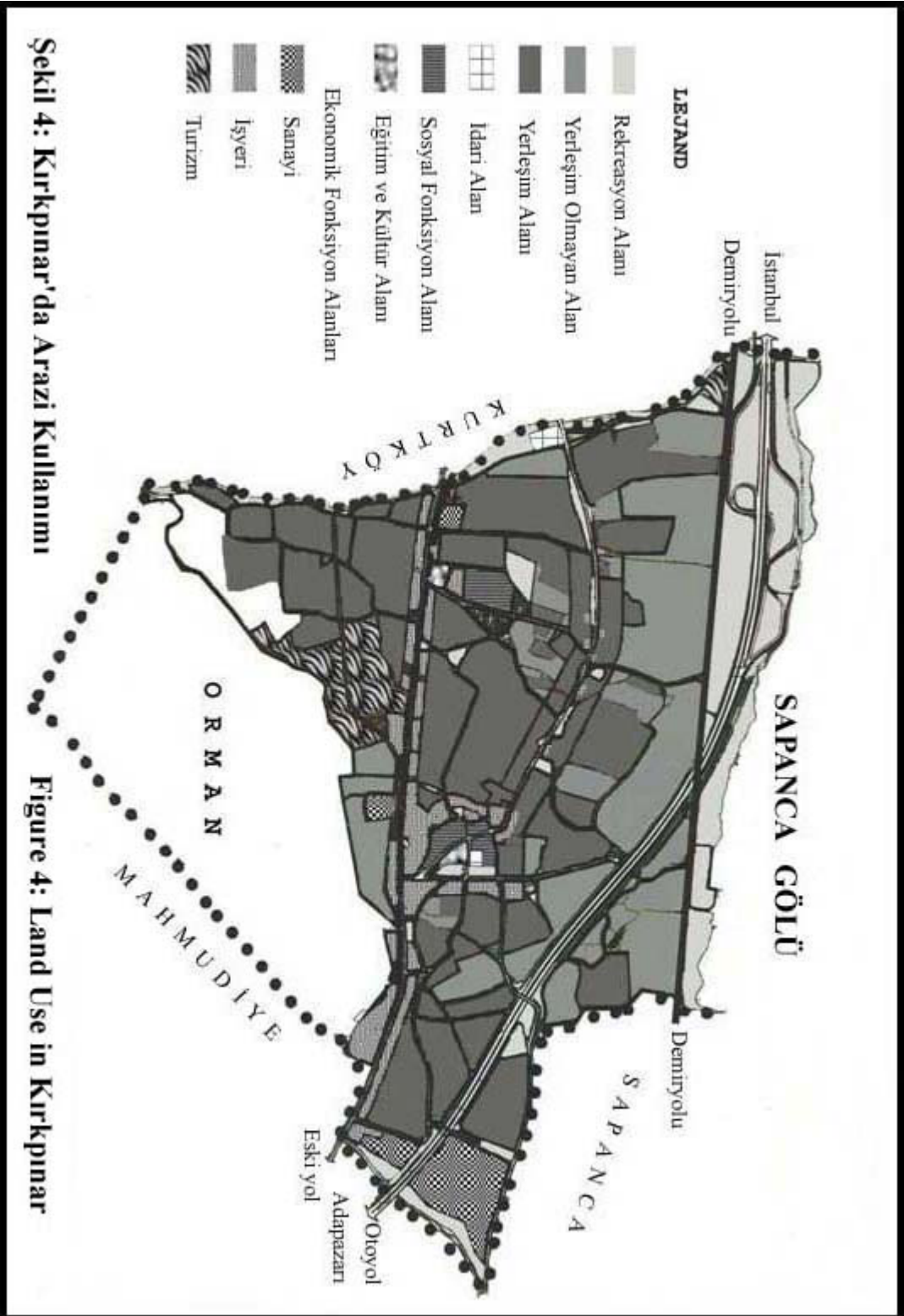

Şekil 2: Kırkpınar ve yakın çevresinin 1943, 1975 ve 1999 yıllarına ait hava fotoğrafları.
Figure 2: The Air Photographs of Kırkpınar and Near Environment (1943,1975, 1999).

Şekil 3: Kırkpınar'da Mekansal Değişim

Figure 3: Spatial Change in Kırkpınar

Şekil 4: Kırkpınar'da Arazi Kullanımı

Figure 4: Land Use in Kırkpınar